

Čís. 5667.

K pojmu »poškození pohřebiště« podle § 306 tr. zák.

Povaha přečinu podle § 306 tr. zák. a právní statek chráněný touto statí zákona.

Poškozením pohřebiště podle první věty § 306 tr. zák. je i změna, kterou provedl na pohřebišti jeho spoluvlastník vytrhav květiny, jež zasadili na hrob příslušníci rodiny pohřbeného, a nahradiv je jinými květinami, stala-li se taková změna ze zlomyslnosti nebo svévole.

K otázce souběhu přečinu podle § 306 tr. zák. s krádeží.

Pokud poškození pohřebiště jest jen nutným prostředkem ke krádeži, nelze pro předpis druhé věty § 306 tr. zák. pachateli, který jedna jen v úmyslu zjištěném, přičítati mimo krádež ještě přečin podle první věty § 306 tr. zák.

Při úmyslu jak poškozovacím, tak zjištěném (zlodějském) je skutek podřaditi jak pod předpis § 306 tr. zák., tak pod předpis § 171 (§ 460) tr. zák.

(Rozh. ze dne 3. září 1936, Zm I 1291/35.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zamítl zmatečnou stížnost obžalované do rozsudku krajského soudu v Jičíně ze dne 25. září 1935, jímž byla stěžovatelka uznána vinnou přečinem proti veřejnému pokoji podle § 306 tr. z. a přestupkem krádeže podle §§ 171, 460 tr. zák.

Důvody:

Zmatečnou stížností, uplatňující důvod zmatečnosti podle § 281, č. 9 — a to podle obsahu vývodů čísl. 9 a) a pokud jde o přestupek § 460 tr. z. též čísl. 9 b) — tr. ř., nelze přiznati úspěch.

Nálezací soud zjistil, že obžalovaná vytrhala na hrobě, do něhož bylo pochováno dítě jejích příbuzných manželů L. a J. R. a v němž byli pohřbeni dříve jiní její příbuzní (bratr a děd), z pomsty vůči jmenovaným jimi na hrobě nasázené květiny v ceně 10 Kč, osázela hrob jinými květinami a vytrhané květiny si pak odnesla domů a nasázela na své zahradě. Tuto činnost podřadil rozsudek prvního soudu jednak pod ustanovení § 306 tr. z., jednak pod ustanovení §§ 171, 460 tr. z. Stížnost namítá, že není naplněna skutková podstata žádného z obou trestných činů.

Pokud jde o přečin podle § 306 tr. z., vytýká stěžovatelka rozsudku právní omyl namítajíc, že hrob nepoškodila, osázevši jej jinými květinami, neboť hrob se nijak nezměnil, že se neprohřešila proti pietě k dítěti v hrobě pochovanému, že byla, případně se pokládala za spoluvlastnici hrobu, majíc v něm pochované své příbuzné, takže byla oprávněna učiniti změnu na hrobě, o niž jde, a jako spolumajitelka nepoškodila, alespoň ne vědomě, hrob cizí. Konečně uvádí stěžovatelka, že si nebyla vědoma trestnosti činu, když před časem manželé R. vytrhali

z téhož hrobu květiny, které tam ona nasázela. Namítá tudíž stížnost nedostatek obou náležitostí skutkové podstaty přečinu podle § 306 tr. z., totiž jak jednání ze zlomyslnosti (svévole), tak i poškození hrobu.

Podle § 306 tr. z. se dopouští přečinu, kdo poškodí ze zlomyslnosti nebo svévole pohřebiště ustanovené pro lidské mrtvoly. Pod pojmem pohřebiště rozuměti je vše, co s hroby přímo souvisí (mechanicky nebo organicky) a slouží k tomu, aby označovalo pohřbenou osobu nebo vyjadřovalo přichylnost a oddanost pozůstalých k pohřbenému (r. č. 5125 Sb. n. s.). Předmětem ochrany jsou tudíž zejména také květiny na hrobě zasázené, které jsou nejobvyklejším výrazem piety k zemřelým, projevující se výzdobou hrobů.

Protiprávnost a trestnost činu spočívá v porušení veřejného pořádku a řádu, čemuž dal zákonodárce výraz zařazením ustanovení § 306 tr. z. mezi přečiny a přestupky proti veřejnému pokoji a řádu. Poškození pohřebiště prohlašuje zákon za trestné z důvodů veřejného pokoje a řádu, poněvadž znamená porušení náboženského citu, ale také dobrých mravů, lidského citu a piety (r. č. 281 vid. sb.). Je tudíž statkem, chráněným tímto zákonným ustanovením, i úcta a pieta k zemřelému, totiž cit piety rodinných příslušníků pohřbeného, jehož zevním projevem bývá ozdoba hrobů a který proto jest urážen a dotčen zlomyslnou a svévolnou změnou na hrobě, byť i se týkala jen ozdoby hrobu. Když zákon ohrožuje trestem poškození hrobů, má na mysli ochranu již uvedených ideálních statků a základů lidské společnosti. Nespočívá tudíž důvod a těžiště trestnosti ve způsobení hmotné škody majiteli hrobu a je proto poškozením rozuměti každou změnu na hrobě, jež uráží náboženský cit, dobré mravy, lidský cit a pietu, stala-li se tato změna ze zlomyslnosti a svévole (r. č. 3407 vid. sb., Altmann-Jakob I, str. 758). Spadá tudíž pod sankci § 306 tr. z., jak nalézací soud správně dovodil, i změna na pohřebišti, jež se dotýká citu příslušníků rodiny pohřbeného. Cit tento pak je nepochybně dotčen zlomyslným nebo svévolným vytrháním květin, jež příslušníci ti na hrob zasadili, tedy skutkem, který obžalovaná v souzeném případě vykonala. Výrazem úcty a přichylnosti pozůstalých k zemřelým je zajisté především výzdoba hrobu, již okrášlili hrob tito pozůstalí sami, a porušuje proto jejich cit piety, kdo ze zlomyslnosti (svévole) květiny jimi na hrobě nasázené odstraní, byť i je nahradil květinami svými, zvláště když tímto novým vysázením projevuje rovněž svévoli nebo zlomyslnost. Okolnost, že obžalovaná místo, z něhož vytrhala květiny, vysázela novými, svými květinami, je nerozhodná a nezbavuje obžalovanou viny; neboť ustanovení § 306, věty první tr. z. chrání statky nehmotné.

Podle zjištění nalézacího soudu rozhodla se stěžovatelka vytrhati květiny z pomsty vůči manželům R., s nimiž žila v nepřátelství, a jak plyne z jejího doznání, jsouc k tomu rozhodnuta, opatřila si jiné květiny, aby jimi znovu vysázela hrob. Obžalovaná doznala, že chtěla vykonati odvetu vůči manželům R. proto, že oni prý před časem rovněž vytrhali květiny, které ona na témže hrobě zasadila. Odporuje zajisté i objektivně citu piety i dobrým mravům, používá-li se hrobu k vybí-

jení vzdoru a nepřátelského smýšlení mezi lidmi, třeba šlo o hrob, k němuž by jim náleželo společné právo. I takové jednání je vůči pohřbenému nepietní. Ostatně nemusí býti pohnutkou činu projev neúcty k zemřelému a nezáleží vůbec na motivu a je námitka stížnosti v tomto směru nerozhodná, neboť skutková podstata souzeného přechinu se vyčerpává v každé na hrobě ze svévole nebo zlomyslnosti provedené změně, která je popřením citu náboženského, lidského citu a dobrých mravů. Poškození hrobu je zlomyslné, je-li úmyslné a vědomě neoprávněné (r. č. 3407 víd. sb.). Dovozuje-li stížnost oprávnění obžalované vytrhání cizí květiny a osázeti hrob novými z toho, že byla spoluvlastnicí hrobu, přivádí k platnosti jednak okolnost, kterou se v řízení v prvé stolici nehájila, jednak okolnost pro posouzení nerozhodnou.

Obžalovaná se zodpovídala tím, že provedla čin v odvetu za to, že manželé R. před časem z téhož hrobu odstranili květiny, které ona tam zasázela. Že jí šlo o demonstraci proti manželům R., s nimiž žila podle vlastního doznání v hádkách a sporech, plyne i z výpovědi B. P., jež udala, že se obžalovaná, ukazujíc na hrob, o němž je řeč, vyjádřila v tom smyslu, že si může dělati na hrobě svého otce co chce. Ta okolnost, že manželé R. naložili stejně s jejími květinami a že, jak ona tvrdí, učinili beztrestně totéž, obžalovanou neomlouvá právě tak jako okolnost, že byla prý spoluvlastnicí hrobu, neboť ani jako spoluvlastnice neměla právo k odvetě nebo alespoň k demonstraci shora uvedeného rázu. Motiv tento přímo vylučuje nedostatek vědomí o neoprávněnosti k vytrhání květin.

Vytrhala-li tudíž obžalovaná květiny, kterými manželé R. okrášlili čtyři dny před činem hrob svého dítěte, a osázela-li hrob svými květinami, vedena jsouc pomstou proti manželům R., případně úmyslem, aby tak okázale projevila své nepřátelské zaujetí vůči nim, právem shledal nalézací soud v jejím jednání zlomyslnost nebo alespoň svévoli a proto je zmateční stížnost bezdůvodná.

Nelze však stížnosti přisvědčiti ani pokud namítá nedostatek skutkové podstaty přestupku podle § 460 tr. z.

Druhá věta § 306 tr. z. stanoví: »Odcizí-li někdo v úmyslu zništném něco na pohřebištích, z hrobů nebo na mrtvých tělech, potrestán buď za to jako za krádež (§§ 172 a 460 tr. z.)«. Předmětem ochrany podle druhé věty § 306 tr. z. jsou movité věci na hrobě, které nepatří pachateli. Ustanovení druhé věty § 306 tr. z. vyžaduje na rozdíl od první věty téhož §u úmysl zništný, tedy nespadá sem, nýbrž pod předpis první věty odnětí věcí s hrobu, které se stalo pouze ze svévole nebo zlomyslnosti, ale bez úmyslu zlodějského. Odnětím věcí s hrobu, které se děje v úmyslu zništném, se ovšem také poškozuje hrob. Pokud však toto poškození jest jen nutným a přirozeným prostředkem ke krádeži, nelze vzhledem k tomuto zvláštnímu ustanovení § 306, druhé věty tr. z. přičítati pachateli, který jedná jen v úmyslu zništném, mimo krádež ještě přechin podle § 306, první věty tr. z.

Pojem »úmysl zništný«, jehož zde zákon užívá, neliší se nijak od úmyslu zlodějského, vyžadovaného v § 171 tr. z. slovy »pro svůj uži-

tek«. Pojem »pro svůj užitek« naplňuje každé svémocné trvalé odnětí věci movité za účelem nakládání jí, které přísluší jen majiteli (r. č. 1763 Sb. n. s.). Tento předpoklad je splněn ve zjištěném jednání obžalované, která odňala květiny, vytrhavši je na hrobě, ač věděla, že jde o květiny nasázené tam krátce před činem manžely R. a tedy o věc jí nepatřící, jejíhož vlastníka znala, a bez jejichž svolení květiny odcizila a odnesla si je domů a nasázela ve své zahradě a tak je spojením s věcí nemovitou, k níž měla sama právo, odňala trvale majiteli. Aby pachatel věc zpeněžil, nevyžaduje se při krádeži. Postačuje, že odcizená věc má směnnou hodnotu. Tu květiny, o které jde, měly, neboť podle zjištění prvního soudu, stížností nenapadeného, činila jejich cena 10 Kč.

Pojmová náležitost krádeže »pro svůj užitek« a tudíž i skutková podstata krádeže není, jak míní stížnost, vyloučena tím, že obžalovaná zasadila, vytrhavši květiny, jež si po jejich oddělení od podstaty hrobu přisvojila, na místo nich květiny jiné, a posázela celou plochu hrobu včetně části, z níž ony cizí květiny vytrhala, květinami, které si opatřila, majíc v úmyslu vytrhati květiny manželů R.

Tímto nahrazením květin, jež se stalo ještě dříve, než původní květiny odnesla s místa, kde byly v držení vlastníků, nestala se obžalovaná beztrestnou ani pro účinnou lítost, jak míní stížnost, uplatňujíc tak důvod zmatečnosti podle č. 9 b) § 281 tr. ř. Účinná lítost předpokládá vrácení odcizené věci in natura, je-li takové vrácení možné (§ 1323 obč. zák.) a teprve není-li to možné, náhradu v penězích (Finger II, str. 416). Obžalovaná ani sama netvrdí, že odcizené květiny vrátila vůbec, ač měla možnost tak učiniti, ani že jinak škodu nahradila. Vysazením nových květin pro svoje účely nezamýšlela, — jak i napadený rozsudek správně zjišťuje — poskytnouti náhradu poškozeným a není proto dána podmínka beztrestnosti podle § 187 tr. z.

Neobstojí ani další námitka stížnosti s hlediska zmatku podle čis. 9 a) § 281 tr. ř. uplatňovaná, že jednání obžalované zakládá pouze polní pých ve smyslu § 3 lit. f) zemského zákona pro zemi Českou z 12. října 1875, č. 76 z. z. Pod ustanovení citovaného zákona spadají podle § 1 a za polní pých mohou býti považována pouze jednání uvedená v § 3 tohoto zákona, spáchaná na širých polích a na věcech a zařízeních, které jsou na nich a souvisí s provozováním polního hospodářství. Hroby nelze pokládati, ježto podle své povahy neslouží provozu polního hospodářství, za majetek polní s hlediska zákona o polním pychu. Také odst. 3 § 1 cit. zák. neuvádí mezi polním majetkem ani hřbitovy (používané), tím méně jednotlivé hroby.

Poněvadž činnost obžalované, projevivši se na venek vytrháním květin s hrobu a osazením hrobu jinými květinami a dále odcizením jich pro svůj užitek, zahrnuje v sobě veškeré pojmové náležitosti skutkových podstat obou trestných činů jak po stránce objektivní, tak i subjektivní, ve kterémžto směru dovodil nalézací soud, a to právem, že obžalovaná pojala do svého úmyslu vedle poškození hrobu také odnětí květin pro svůj užitek — a je lhostejno, zdali se rozhodla pro tento výsledek sou-

časně, či teprve, když dokonala poškození hrobu — nepochybil nalézací soud, když činnost tu, již byly porušeny dva různé právní statky, podřadil vedle ustanovení první věty § 306 tr. z., jimž je zachycena z děje žalovaného složka spočívající ve vytrhání květin a osázení hrobu novými květinami, též pod ustanovení § 460 tr. z. (§ 306, druhá věta tr. z.), jehož skutkovou podstatu naplňuje zbylá složka skutkového děje.

Čís. 5668.

Obžalovaný si smí vzít několik obhájců (§ 40, odst. 2 tr. ř.) i pro řízení zrušovací; není však dovoleno, aby byl v opravném řízení překročen počet spisů zákonem určených.

Zmateční stížnost, podaná ve prospěch obžalovaného jeho manželkou u výkonu jejího samostatného práva podle § 282 tr. ř., je opožděná, nebyla-li opověděna ve lhůtě stanovené v § 284, odst. 2 tr. ř., třebas byla označena jako doplněk včasné zmateční stížnosti obžalovaného.

(Rozh. ze dne 8. září 1936, Zm II 310/36.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zamítl zmateční stížnost obžalovaného F. L. a zmateční stížnost manželky obžalovaného A. L.-ové do rozsudku krajského soudu v Novém Jičíně ze dne 5. prosince 1935, jímž byl F. L. uznán vinným zločinem podílnictví na krádeži podle §§ 185, 186 a), b) tr. z.

Z d ů v o d ů :

Po stránce formální je především podotknouti, že rozsudek je napadán jednak obžalovaným F. L., a to jak zmateční stížností, tak i odvoláním, kteréžto opravné prostředky byly provedeny dvakrát, a to různými obhájci, jednak manželkou obžalovaného zmateční stížností, označenou za doplněk zmateční stížnosti podané obžalovaným.

Obžalovaný ohlásil do rozsudku, vynesného dne 5. prosince 1935 v jeho přítomnosti, svým plnou mocí ze dne 23. září 1935 vykázaným obhájcem Dr. F. Š., a to podáním došlým nalézacímu soudu dne 9. prosince 1935, zmateční stížnost a odvolání z trestu a nepovolení podmíněného odkladu výkonu trestu. Jmenovaný obhájce, jemuž byl opis rozsudku na žádost doručen dne 21. května 1936, provedl zmíněné opravné prostředky podáním došlým nalézacímu soudu dne 29. května 1936. Druhý obhájce A. K., jemuž obžalovaný vyhotovil plnou moc dne 29. května 1936, provedl však zmateční stížnost a odvolání z trestu a nepovolení podmíněného odkladu výkonu trestu podáním daným na poštu dne 29. května 1936 a došlým nalézacímu soudu dne 30. května 1936. Ani z tohoto podání, ani jinak ze spisů neplyne, že obžalovaný vypověděl zmocnění podle plné moci ze dne 23. září 1935. Dlužno tedy vycházeti z předpokladu, že obžalovaný měl dva oprávněné obhájce.